

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Vndecimum testimonium ex illis verbis Esaiaë 16. Emitte Agnum, Domine, Dominatorem terræ, de petra deserti ad montem filiæ Sion. Sectio XXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

adeo laboribus, & passionibus spoli oblectari solitam, ut eius refectum sacculum ad vera admoeret, cum eo que pectori adhibito obdormisceret ad fouendum, & exhilarandum cor tanquam floribus maximè salutaribus atque odoriferis. *Myrrha*, inquit Theodoretus, sponsi mortem, & quæ inde ad sponsam peruenit, indicat suauitatem. Subiicit autem, In medio uerborum meorum commorabitur, hoc est, in præcipua anima mea parte, nempe in corde, quod inter uera situm est. Obserua hic obiter in loco Esaiæ citato pro eo, quod nos habemus, *R. eplouis cum spiritu timoris Domini*, haberi Hebraicè, *Et olfacere*, seu spirare ipsum cum timore Iehouah: quibus uerbis significatur uel que adeo timorem Domini, cæterasque uirtutes in Christo locum habuisse, ut nihil aliud, quàm uirtutem, & sanctitatem spirare uideretur. Quæ metaphora non est aliena ab appellatione floris, florum enim quoque est odorem afflare, & spirare: quo fit, ut is sit sensus, huiusmodi florem loco odoris spiraturum, atque afflaturum esse timorem Domini, omnemque sanctitatem. Cum igitur tanti odoris sit iste flos, potissimum uerò cum in Passione, Crucèque spectatur: meritò sponsa ex eo sibi sacculum conficit, cum quo ad pectus adhibito continuò dormiat fouendi, & exhilarandi cordis causa.

Omniem sanctitatem afflabat Christum.

VIII.

Apostoli odor Christi 2. Ioan. 1. 1.

1. Cor. 2. 14.

D. Ambros.

Christus odor Patris.

Postremò huius floris odor mansit quoque in Apostolis, qui eundem etiam cæteris fidelibus communicarunt. Nec mirum, cum enim flos est magni odoris, si contractetur, gesseritque in manibus, solet in eo, qui gestauit, eadem odoris suauitas adhærescere. Et uerò, quòd Apostoli Christum ceu florem manibus tractauerint, scriptum reliquit Ioan. Apost. in 1. sua epist. Canon. cap. 1. *Quod fuit inquit, ab initio, quod audiimus, quod uidimus, quod perspeximus, & manus nostra contractauerunt de uerbo uitæ.* Quod uerò eius floris odor Apostolis adhæserit, quem deinceps fidelibus communicauerint, docet Paulus 2. ad Cor. cap. 2. illis uerbis: *Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Iesu, & odorem uirtutis sue manifestat per nos in omni loco, quia Christi bonus odor sumus.* Quo loco nomine odoris uirtutis Dei intelligit Christum ipsum D. Ambr. seu quicumque est auctor cõmentariorum in Paulum, qui Ambrosio tribuuntur: *Odor*, inquit, uirtutis Dei in Christo, & per Christum est: odorem autem idcirco dixit, quia sicut quædam res cum non uideantur, per odorem tamen cognoscuntur, & intelligis in aliquo loco esse, quod non uides: ita & Deus, quia inuisibilis est, per Christum se uoluit intelligi, ut prædicatio Christi Deum Patrem insinuaret Creatorem, & Filiū eius unigenitum, cuius etiam reilegatione fungentes Apostoli odorem uirtutis Dei, & Christi per signa, & prodigia manifestarent: quorum prædicatio ideo in odore significata est, quia cum Deus non uideatur per eam, quæ inuisibiliter operatur, in Apostolis esse intelligitur. Iuxta quam expositionem habes Christum odorem fuisse Patris, Apostolos autem odore Christi, qui eum ipsum Christum tanquam florem, & eum maximè aromaticam contractauerint, tantum odorem inde conceperunt, ut non tam redolens Christum, quàm odores Christi appellari potuerint: *Christi*, inquit, *odor sumus.*

Vndecimum testimonium ex illis uerbis Esaiæ 66.
Emitte Agnum, Domine, Dominatorem terræ, de petra deserti
ad montem filia Sion.

SECTIO XXXIII.

I. Hebræorum figmentum.

Explorenda est primùm quædam Hebræorum sententiæ, contententium haberi hoc loco sermonem ad litteram de centum millibus agnorum, centumque millibus

milibus arietum, quæ pro tributo Mesa Rex Moabitarum pendebat Regi Israel, quemadmodum refertur, 4. Reg. 3. ubi ita scriptum legimus: Porro Mesa Rex Moab 4. Reg. 3. 4. nutriebat pecora multa, & soluebat Regi Israel centum millia agnorum, & centum millia arietum cum vellibus suis. Cùmque mortuus fuisset Achab, prauaricatus est Sædus, quod habebat cum Rege Israel. Cùm igitur Rex Moabitarum id tributum pendere regularet, voluit Hebræi Prophetam regnante Ezechia Moabitas excitare, vt rursus eiusmodi tributum potentissimo Regi soluant, factaque ad eos apostrophe dicere: *Mittite agnum Dominatori terræ*, (sic enim ipsi legunt) hoc est mittite agnos, seu pendite tributum ceterum millium agnorum Ezechia Regi, & potentissimo principi. Et verò quamuis, vt auctor est D. Hieron. vtroque modo legi possit ex Hebræo, videlicet. *Emitte agnum dominatorem terræ, & Emitte agnum dominatori terræ*, D. Hieron. eum Hebræicè habeatur מִיָּדָבְרָא absque ulla litera seruii earum, quæ apud Hebræos distinguendis casibus inseruiunt. Nihilominus hanc Heb. expositionem merum esse signum ex eo perspicue ostenditur, quòd illud tributum non Regi Iuda, sed Regi Israel soluebatur, vt patet ex 4. Reg. 3. iam citato, atque adeo non erat, cur Esaias Moabitas adhortaretur, vt Ezechia Regi Iuda illud persoluerent, neque cur ad montem Sion, id est, ad Hierusalem illa agnorum millia mitti iuberentur. Ex quo euidenter Hebræorum commentum reuincitur, nam si esset sermo de tributo, quod pendebatur Regi Israel, ad Samariam eius regni metropolim, non ad Hierusalem caput Regni Iuda illa agnorum multitudo mitti deberet. Accedit quòd Ezechias non potuit absolute, & simpliciter *dominator terræ* appellari, quippe qui duabus tantum tribus in vna Palestina parte imperabat. Nec verò dici potest, quòd alij confugiunt, per dominatorem terræ accipiendum esse Osee vltimum Regem Israel, qui decem tribus obtinebat: etenim cum hoc vaticiniū edebatur, regnabat in Iuda Ezechias, quo regnante regnum Israel fuit omnino euersum, decemque tribus ab Assyriis in captiuitatem abductæ cum Osee ipsarum Regis: quare non erant in eo statu res illius regni, vt tam imperiosè mandari potuerit Regi Moabitarum, vt tributum illud Regi Israel persolueret. Non desunt etiam ex nostris, qui vaticinium aliò detorqueant, velintque esse ironiam, qua Moabitarum ferocia, & arrogancia rideatur, quando conuocatis in auxilium Ammonitis aduersus Iosaphat Regem Iuda exercitum compararunt, vt sit sensus: Mittite nunc o Moabita exercitus illum vestrum dominatorem terræ, qui monti Sion dominetur: scilicet eo statu res vestre sunt, vt aduersus Regem potentissimum bellum mouere cogiteris. Itaque isti per *agnum*, seu potius, vt volunt, *arietem* instrumentum bellicum accipiunt; quod *arietem* appellamus, aut certe belli Duces, ac Principes, qui etiam eodem Hebræico nomine continentur. Verùm hæc, quæ cum Iudæorum commentis cognationem habent, omittamus: nec enim est à communi expositione recedendum in ijs potissimum testimonijs, quibus nostræ fidei mysteria confirmantur.

Vt ergo perspectum sit hoc loco Messie Regis aduentum postulari, qui esset ex purissima Virgine nasciturus, aduertendum in primis est pro eo, quòd nos habemus, *Emitte*, haberi Hebræicè מִיָּדָבְרָא, id est, *Emitte*, numero multitudinis: tunc verò vel cum cælis ipse loquitur Propheta, vt sentit Vatablus, quemadmodum & capite 45. *Rorate cæli desuper, & nubes pluant iustum*: vel vt plerique existimant, ad Deum ipsum sermonem dirigit propter mysterium Trinitatis, quæ expositio magis quadrat cum editione vulgata, quæ habet, *Emitte Domine*. Quamquam enim voci illi, *Domine*, nulla modò in Hebræo textu vox respondeat, credibile tamen est aliquam in Hebræo fuisse, vel Elohim scilicet, vel Adonai,

D. Hieron.

Reuincitur
Hebræorum
commentum.

ff.

Vatablus
Esai. 45. 2.

Septuag.
Argumentū
contra Iu-
dæos.

quam Hebræi more suo expunxerint, vt facilius sententiam suam de Rege Eze-
chia stauerent. Et verò Septuaginta interpretes ad Deum ipsum sermonem re-
ferendum esse putarunt: siquidem Deum ita loquentem faciunt: *Mittam agnum*
dominantem super terram: ex qua translatione nouum sumitur contra Iudæos ar-
gumentum, qui contendunt legendum esse non *Dominatorem terræ*, sed *Domina-*
tori terræ, quod tamen aliter Septuaginta interpretes intellexerunt, non dici vi-
delicet, vt agnus mittatur Dominatori terræ, sed vt agnus Dominator terræ mit-
tatur. Quo fit, vt non sit sermo de tributo, quod Regi Israël pendebatur, sed de
agno dominatore terræ, hoc est, Messia, cuius aduentus prædicatur, & quem non
Rex Moabitarum, sed Deus ipse missurus sit.

III. Secundò est obseruandum pro agno esse Hebraicè אֶבְרָהָם, quod nomen non solum
agnum, & arietem animalia significat, sed etiam bellicas illas machinas, quibus
muri quatiantur, quas *arietes* appellamus, imò & milites, bellique Duces, ac Prin-
cipes. Pro agno ponitur Esaia trigesimo: *Ascetur in possessione tua in die illa agnus spatis-*
sè: pro ariete Plam. 64. *Indusi sunt arietes onium*: pro bellico instrumento Ezechielis 4.
4. *Dabis contra eam castra, & pones arietes in gyro*: denique pro militibus 4. Reg. 11. *Et*
assumens centuriones, & milites. Hinc orta est multiplex huius loci expositio: qui-
dam enim Hebræi existimant intelligendum esse *arietem*, id est, bellicum instru-
mentum, ac per ironiam irrideri Moabitarum superbiam, conuocarique, vt ad-
uersus Iehaphat Regem Iuda bellum moueant, afferantque ferreos arietes, qui-
bus Hierosolymorum mania quatiantur: quam expositionem secuti sunt quidam
ex nostris. Alij cum R. Dauid de militibus, ducibusque Moabitarum eodem
sensu accipiunt. Quæ omnes expositiones non solum fallæ sunt, sed etiam vulga-
tæ editioni aduertantur, quæ non *arietem*, sed *agnum* habet, eumque appellat Do-
minatorem terræ, quod neque in bellicum instrumentum, neque in militem
Moabiticum quadrare potest. Quæ eadem lectio efficaciter confirmatur ex trã-
latione Septuag. interpretum, vt paulò ante monuimus, qui non solum *agnus Do-*
minatorem terræ, transtulerunt, sed Deum ipsum loquentem in hoc vaticinio fece-
runt promittentemque agnum istum Dominatorem terræ. Tertio scire oportet
Petram deserti fuisse urbem quandam Moabitarum, ex qua fuit oriunda Ruth
præclara illa fœmina, quæ nupsit Booz, ex eoque concepit, & peperit
Obed patrem Isai patris Davidis, vt fusè traditur in lib. Ruth. Itaque illud ex
eo coniugio consecuta est, vt in Christi genealogia non infimum haberet locum:
siquidem Obed eius filius fuit auus Davidis. Denique aduerte filiam Sion in sacris
litteris idem esse, atque Hierusalem, quæ filia Sion appellatur, quod arci Sion ef-
set subiecta, ab eaque quasi filia protegeretur.

R. Dauid.

Ruth vnde
oriunda.
Hierusalem
cur filia Sion
dicatur.

III.
D. Hier.

Per petram
deserti Ruth
intelligit.
Hieron.

Igitur germana huius vaticinij interpretatio ea est, quam affert D. Hieronym.
postulari videlicet hoc loco aduentum Messie, qui ex Ruth Moabide, oriun-
daque ex Petra deserti trahere deberet originem. *Hoc inquit, quod in Hebræo inter-*
pretati sumus, Emitte agnum Dominatorem terræ, potest ita legi: Emitte agnum Domina-
tori terræ. Iste igitur agnus, qui vel ipse est Dominator terræ, vel immolatus, Dominatori
terræ, de gente Moabitarum est. Significat autem Ruth, de qua generatus est Christus,
quam vocas Petram deserti. Vbi cernis Hieronymum per Petram deserti non ur-
bem Moabitarum, sed ipsammet Ruth Moabidem intelligere: ad eandem-
que expositionem spectauit in epist. ad Paulinum de omnibus Scripturæ sacræ
libris, cum dixit: Ruth Moabitis Esaiæ explet vaticinium dicentis: Emitte agnum
Domine Dominatorem terræ de Petra deserti ad montem filia Sion. Hæc ille. Verum siue
per Petram deserti ipsam Ruth Moabidem, siue urbem ita dictam, ex qua erat
oriunda

oriunda, intelligamus, eodem semper recidit huius vaticinij interpretatio de ad-
uentu Messia; quam post Hieronymum plerique omnes interpretes tradiderunt

Verum latet quoque, aliud in eodem vaticinio mysterium, quod ad intemera-
tam Deiparæ virginitatem pertinet, si per *Petram deserti* ipsam sanctissimam Vir-
ginem accipiamus *petra* nuncupetur, quoniam de ea sine manibus absque vlla
viri opera abscissus est ille lapis, de quo fit mentio Dan. 2. id est, Christus: *petra*,
inquam solida semper, atque integra, & quæ nullâ sensit in conceptu carnis ille-
cebrâ, vt pote quæ ex Spiritus sancti virtute conceperit tanta puritate, tamque
omnis sensus, & carnalis illecebræ expers, vt hac in re *petra* quadam insensibilis
fuisse videatur: nec tantum *petra*, sed *petra* etiam deserti dicitur, vt eadem expri-
matur virginitas. Etenim Virgo sanctissima quoad splendorem, decusque virgi-
nitatis verè desertum fuit, nulla humana industria ex cultum, sed ab Spiritu San-
cto dumtaxat Diuinitus fecundatum. Ita hoc vaticinium accepit Abb. Gueric.
D. Bernardi discipulus serm. 2. de Annunciat. Dominica: *Emitte, inquit, Domine a-
gnum de Petra deserti, id est, abscinde petram de Petra sanctum, & inuisibilem sancta, &*
Immaculata proferat virginis as. Sanè in hoc ipso iaris decenter Christi occalus or-
tui, sepultura conceptioni respondet, dum videlicet emittitur agnus de *Petra de-
serti* condendus in *petra* monumenti, & cuius corpori monumentum exciden-
dum erat in *petra*, ipse ab initio conceptus sui corpus sibi ex cidit de *petra*, & cor-
pori locum in *petra*, sic integritatem *petræ*, cum de ea emitteretur, non immi-
nuens: sicut nec signatam sepulturæ *petram*, cum de ea egrederetur, aperiens. Si
ergo *petra* Christus, vt ait Apostolus 1. ad Cor. 10. non degenerat à matre filius,
quoniam & ipsa *petra* nomine censetur. An non rectè vocatur *petra*, quæ & in
amore integritatis proposito firma, affectu solida, sensu quoque ipso aduersus
illecebram peccati tota insensibilis erat, & lapidea? An non rectè *petra* virginalis
integritas, quæ & nihil patieret naturam sui, & cum parit totis virtute Diui-
ni, nec admittens conceptum, nec emittens partum nouit aperiri? Hæc ille.

Porro cum additur, *ad montem sive Sion*, communiter interpretes vel urbem VI.
Hierosolyma accipiunt, in quam ingressurus erat Messias, vel Ecclesiam, quam
erat suo aduentu fundaturus: nos tamen potius montem Coluaræ intelligen-
dum putamus, in quo agnus iste erat immolandus, vt sequenti sectione docebi-
mus, si prius illud obseruemus, magno mysterio dictum esse *agnum Dominatorem
terra*. Quis enim non miretur Christum non sub potentis Leonis typo, quo no-
mine sæpe appellatur in sacris literis, sed sub agni imbellis animalis appellatione
Dominatorem terræ nuncupari? Verum duplex huius mysterij ratio afferri po-
test, vna, quæ à Christi passione ducitur, altera, quæ ab eius mansuetudine depromi-
tur. Verum enim verò vt intelligeremus Christum per passionem, & crucem
orbis imperium obtinuisse, quem admodum sect. 20. cum eodem Esaiâ explica-
uimus, meritò cum Dominator terræ prænuntiatus, non *Leo*, sed *agnus* dicitur,
quod erat animal immolatum, & sacrificiis deputatum: cum etiam non bello,
& armis, sed mansuetudine orbem sibi subicere statueret, optimo iure eius im-
perium, atque dominatus non in bellicoso aliquo, & præferoci animali, sed in
mitissimo, & mansuetissimo agno adumbratur. Et quoniam de hisce argumentis
iam aliàs multis disseruimus, satis fuerit idem hoc loco paucis perstrinxisse.

Dan. 2.
B. Virgo Pa-
tra deserti
propter inte-
gritatem.

Abb. Gueric.

Inter Christi
ortum & oc-
casum corre-
spondentia.

1. Cor. 10.

B. Virgo ad-
uersus illece-
bram peccati
insensibilis.

Passione or-
bis imperium
obtinuit
Christus.